

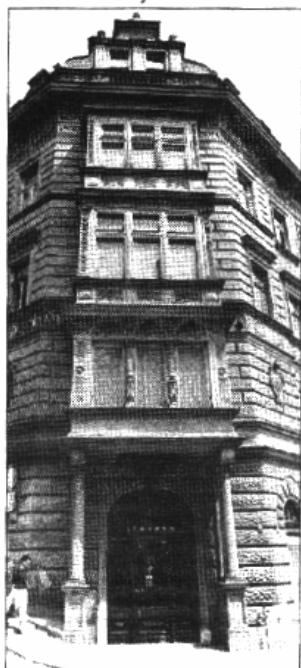
Komu patří lékárna LN 21.5.193

RADKA KVAČKOVÁ

Osm pražských lékáren funguje v domech, které patří bývalému lékárníkovi a jeho rodině. Jednou z nich je lékárna U černého orla na Malé Straně, již vlastní rodina Fragnerů. Vlastní, ale neprovozuje, ač o to jeden z jejích členů už dlouho usiluje. Je farmaceut, podniká v oboru a za zdejším pultem stál až do začátku padesátých let.

Problém tkví v tom, že lékárnictví je součástí zdravotnictví, privatizaci zdravotnictví řídí ministerstvo pro privatizaci a to zahrnuje zdravotnická zařízení až do druhé vlny privatizace. Údajně je tedy třeba čekat. Lékárna U černého orla bývá otevřena jen do čtyř odpoledně a několik týdnů měla roletu staženou úplně. Lékárenská služba Praha, která ji provozuje, nemá lidí a její ředitel tvrdí, že je ztrátová. Prý i proto, že platí vlastníkům domu vysoké nájemné.

Zástupce vlastníků vysvětluje, že nájemným se majitelé domu snaží Lékárenskou službu vytlačit, aby získali lékárnu. (Její zařízení patří ostatně z velké části také rodině) do svých rukou. Nepochybně, že najdou způsob, jak sehnat dost zaměstnanců, službu zlepšit a obchod pozvednout. Kvůli lékárně nejenže se nesnaží zbvít se ordinací umístěných v prvním poschodí, ale naopak, chtějí zřítit další. Ředitel Lékárenské služby k tomu dodává, že by se mu ulevilo, kdyby Fragnerovi lékárnu odkoupili, ministerstvo privatizace, které čeká, zda se neobjeví nějaký konkurenční privatizační projekt, však obejit nemůže.

Pět set let stará lékárna U černého orla stojí v bezprostředním sousedství kostela svatého Mikuláše. Cestou na Pražský hrad ji míjejí tisíce turistů, kteří však léky většinou nenakupují, takže obchody tu příliš nekvetou. Fragnerovi se chtějí zaměřit na službu místním obyvatelům, kteří navštěvují ordinace v prvním patře domu.

Foto: Karel Cudlín - LN

Spisovatel Benjamin Fragner - Klička (1897 - 1943)

Klička Benjamin, vl. jm. B. Fragner, 20.11.1897 Praha – 26.12.1943 tamtéž, č. prozaik a básník; bratr architekta Jaroslava Fragnera a chemika Jiřího Fragnera. 1921 absolvoval léc. fakultu UK v Praze a působil pak jako praktický lékař v Praze (osobní lékař F. X. Šaldy). V povídkách a románech, v nichž často využíval své léc. zkušenosti, se především zaměřil na rozpad tradiční hierarchie hodnot po 1. svět. válce a jeho sociálně-psychologické důsledky (*Tulák Jeronym a jiné osudy*, 1925; *Divoška Jaja*, 1925; *Brody*, 1926; *Jaro generace*, 1928; *Bobrové*, 1930; *Jedovatý růst*, 1932; *Ejhle občan!*, 1934; *Útěk ze století*, 1935; *Do posledního dechu*, 1936; *Na vinici Páně*, 1938; *Na březích Vltavy*, 1942). Naturalismus fyz. i psych. detailů přitom překonával originálním obrazovým stylem, připomínajícím V. Vančuru. Básnickou tvorbu K. reprezentují sbírky intimní lyriky *Jiný svět* (1920) a *Svět z rodiny* (1927).

PhDr. Josef Tomeš a kol.: Československý biografický slovník. Praha 1992

Z historie rodu Fragnerů

Vítejte v Praze 24/2.95

Přesto, že většina z nás při vyslovení tohoto jména vyloví z paměti jméno Jaroslava Fragnera, známého architekta (Planetárium, spoluúčast na pomníku B. Němcové na Slovanském ostrově, Jiráskův pomník ap.), byla ona rodina spojena především s farmácií.

Zakladatelem »lékárnické větve« byl Benjamin, který dostal r. 1857 jako svatební dar pražskou lékárnu U černého orla nacházející se v pravé horní části Malostranského náměstí, v čp. 205. Tato lékárna byla známa již z r. 1488 a Fragnerové začali v její laboratoři připravovat mj. nejen domácí speciality jako Rosy balsam, určený »pro žaludek«, ale např. Thymomel sirup, který znají především maminky malých dětí, protože ho dodnes vyrábí podnik Galena v Komárově u Opavy. V r. 1866 se tento lékárník navíc proslavil výrobou Pražské domácí masti, která byla postupně vyvážena do deseti evropských zemí a na pňání krajanů dokonce i do Ameriky.

Také další členové rodiny Fragnerů si díky svým znalostem a kvalitě výrobků získávali přední postavení v oboru. Tradici zůstal věren i syn dr. Karel Fragner (1861 až 1926), právem označovaný za zakladatele české farmaceutické výroby, neboť laboratoř jeho lékárny byla vskutku na evropské úrovni. R. 1886 koupil protější dům zv. Millerovský; dal ho zbořit a r. 1888 na jeho místě nechal postavit nový. Do něj přestěhoval lékárnu a zřídil

v něm laboratoř, která byla na tehdejší evropské úrovni. Průřezem nového domu vyzdobil sgrafity sám Mikoláš Aleš.

Významnou postavou tohoto lékárnického rodu byl také dr. ing. PhMr. Jiří Fragner. Svě farmaceutické vzdělání chtěl dovršit v USA, ovšem po náhlé smrti otce se vrátil zpět, aby se ujal podniku. R. 1928 vytvořil s matkou a sedmi sourozenci společnost BF, která vyráběla více než 50 přípravků. Ještě dnes je ve výrobním programu bývalé Spofy nejméně 15 farmaceutických specialit připravovaných podle receptů z tehdejší doby.

Protože však dosavadní výrobní prostory přestávaly stačit, rozhodl se Jiří po poradě s bratrem Jaroslavem vybudovat novou farmaceutickou továrnu. Našli si pozemek v Dolních Mě-

cholupích, první práce byly zahájeny počátkem roku 1930, ukončeny byly již 15. července a o měsíc později byl závod v provozu.

Podnik Fragner-BF-Dolní Měcholupy byl velmi dobře veden a zaměstnával prvotřídní odborníky. Po svém znárodnění v r. 1946 byla továrna oddělena od lékárny, dostala název Spofa Fragner a stala se součástí Spojených farmaceutických závodů. Jiří byl jmenován jejím technickým ředitelem, ale po únoru 1948 byl tzv. vyakčnen, což znamenalo, že mu byl zakázán vstup na pracoviště.

Text a snímky Stanislava JAROLÍMKOVA

V domě, kde byla ona historická lékárna z r. 1488 a první lékárna rodiny Fragnerů, je dnes hostinec U kocoura.

Druhá lékárna Fragnerů se nachází na protějším rohu.

Takto dominuje Dolním Měcholupům bývalá výrobní rodiny Fragnerů dnes.

»Vážený pane doktore, osazenstvo adjustace B se svými vedoucími — hudebníci, členové sboru a baletu, výtvarníci, herci a literáti —, kteří si vděčně uvědomují, že v šestém roce války našli ve Vašem podniku vlídný útulek, přejí Vám i Vaší rodině radostné vánoční svátky i opravdu šťastný Nový rok a používají této příležitosti, aby Vám poděkovali za to, jak obětavě a laskavě jste je přijal za své nejskromnější spolu pracovníky.«

S tímto dopisem z 23. prosince 1944, adresovaným dr. ing. PhMr. Jiřimu Fragnerovi, »továrníku v Praze«, souvisí také jedno unikátní album. Obsahuje grafické listy akademického malíře Václava Koutského, vytvořené zřejmě v prvním čtvrtletí roku 1945 a zachycující asi padesát totálně nasazených, působících v adjustaci firmy Fragner. Nastoupili sem poté, co Němci uzavřeli pražská divadla a zakázali práci svobodných povolání. Protože však herci, malíři, hudebníci, skladatelé apod. potře-

Továrník zachránce

bovali získat potvrzení do pracovních knížek o uzavření pracovního poměru, ujaly se části z nich farmaceutické podniky Interpharma, Remed, Eko a samozřejmě i firma rodiny Fragnerů, která sídlila v Dolních Měcholupech, tam, kde se dnes tyčí budova Léčiv Praha.

Protože ve Fragnerově dolnoměcholupské továrně nebyl pro nové pracovní síly dostatek místa, pronajal si dr. Fragner místnosti po soukromé obchodní škole v blízkosti vinohradské tržnice. Zde zřídil adjustaci tablet a dražé, v níž zaměstnal 100 až 120 lidí.

Kromě V. Švarce, VI. Lerause, Zd. Kobrové pracoval u Fragnerů akademický malíř Vojta Tittelbach, členka Divadla Uranie Marie Kautská, skladatel a textař Jaroslav Moravec a další. Vedení podniku k nim bylo tolerantní. Nejenže přimhuovalo oči nad je-

jich neoslňujícími pracovními výkony, ale v případě potřeby je uvolňovalo pro práci v rozhlase, filmu, na koncertech apod. Hodinová mzda těchto totálně nasazených činila 3,20 Kč a měsíční výdělek se pohyboval kolem 600 Kč.

V době, kdy nasazení pracovali na Vinohradech, chodili na obědy do vinohradského divadla. Když budova školy, v níž působili, musela být počátkem roku 1945 uvolněna pro utečence z vybombardovaných německých měst a adjustace Fragnerova závodu se vzhledem k tomu musela přestěhovat na Anenské náměstí, obědvali v Národním divadle. Za zmínku jistě stojí, že ono přestěhování zachránilo těmto lidem život, protože v únoru 1945 dopadly na vinohradskou školu bomby.

Po válce byli zástupci firmy Fragner pozváni na první představení opery Libuše do ND, seděli ve vybrané lóži a na jejich počest povstal celý orchestr, který je pozdravil poklepaním na nástroje.

Stanislava JAROLÍMKOVÁ

VP
6/6-97

BENJAMIN KLIČKA

DIVOŠKA JAJA

III. VYDÁNÍ

PRAHA

TOPIČOVA EDICE

Topičovy Bílé knihy
zrcadlo literárního svět

BENJAMIN KLIČKA
DIVOŠKA JAJA

Román.

Jako jeden z prvních moderních autorů přináší Benjamin Klička do české literatury svým románem *Divoška Jaja* básnický pravdivou exotiku dalekých krajů. Sociální problematika utlačené rasy odvlákná zřejmě do Paříže a zde opouštěné uprostřed Babelu světa a vydávané na milost i nemilost nelibostné civilizaci, našla v Kličkově přesvědčivého, citlivého a věru šťastného mluvčího. Šťastného tím spíše, že jeho básnická mluva je pohnutá, vroucí, obrazivá a neobyčejně sugestivní ve svých strohých podobenstvích a metaforách, jimiž jsou císlovány osudy jeho vyděděných hrdinů.

Do Paříže doveze francouzský plukovník Lenôtre nevinnou černošskou krasavici Jaju z pobřežního afrického Konga, aby opatřil svému dítěti chůvu. Od okamžiku, kdy Jaja opouští rodný kraj a stane užaslá na pařížském nádraží, jsme svědky jejího niterného růstu i utrpení uprostřed evropského velkoměsta, jejich konfliktů oměsta, jejich konfliktů

s cizím světem evropským, srážek jejího hrdinského a nespoutaného ženství s předsudky evropské civilizace, i její dětsky smyslové lásky k ideálnímu černošskému druhu, která je pohřbena rdousena a zmařena necitelným vykořisťováním barevných lidí a nepřítzním evropského západu.

Klička načrtl v *Divošce Jaje* mistrovskou rukou prostředí pařížských ulic a kabaretů, nad jehož potměšilým kalem vítězí přirozená čistota dívky z afrických tropů, i prostředí nevolnických černochoňů, živořících ve zlaté Paříži a pozbývajících po vlastní i lidskou důstojnost, byvše vydáni na pospas hlavu a nemocem.

Divoška Jaja není jen něžná píseň o bezradné lásce primitivů a balada o marně obětované kráse, ale i přísná kritika civilizace a obžaloba velkoměsta, které vraždí každý život a plnost, které špiní každou čistotu a neporušenost, které plní každou svěžest a krásu.

186 stran textu, pův. dřevoryt a grafická úprava Cyrila Boudy, brož. K 50.—, váz. K 65.—.

Dodá každý knihkupec.

TOPIČOVA EDICE,
PRAHA XII, Poznaňská 56.